

در سعادت‌ده بایکی بوسته‌خانه قارشو سینه

دانش خصوصی دو

محل اداره:

در سعادت‌ده بایکی بوسته‌خانه قارشو سینه

مکتبۃ الفتن

صریح

۱۳۲۶

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دن باخت هفت‌هلاق رساله‌در

در سعادت‌ده نسخه‌سی ۵۰ پاره‌در

تیریله‌دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنی
۲۰ غروش فصله آنیز.

در سعادت‌ده پوسته ایله کوندریلیرسه ولایات بدی اخذ او انتوره

بر صحی سنه

۳۲۶ ذی الحجه ۲۱ پنجشنبه ۱ کانون ثانی ۲۲۴

عدد: ۲۱

مؤسسی: ابوالعلاء زین العابدین - ح. الشرف دیوب

سنده‌کی اتفاق ایالاتی

۴۰ ۷۰

۵۰ ۹۰

۹۰ ۹۰

در سعادت‌ده

ولایات‌ده

همالک اجتماعیه

برى رئىس، بىرى صانداقى امېنى اوىزدە ھېبىچ اوىلماز سەء اوج كېشىنەك
امضاسى بولۇنق شرطىدر.

۲۱ — مرکزده کی جمعیت کندیلویچون بر کتابخانه، بر مطالعه خانه، حتی
برده قونفه را نس صالونندن مرکب بر محل ایدنمه یه چالیدشه جقدر.
في ۲۵ كانون اول سنہ ۱۹۰۸

قولهم انس

تھر کالکہ دائر

مقری محرری
احمد مددحت افندی ادیب

استاد پولمه نجفیانم بولونا نامه «روزبه لی اسلام طلب سی جمهبی» نوشته
دلات مهار فیر در آن سبله، فوزیه قرائت خانه سفره نور کلارک منتشر شده، این دو
غرافیه، دور استاد اسلام دار هنگام و موسیخ شهید احمد در هشت افسوسی
حضرت تبری طرفند ره وی بایع قول فرانسی در د. دستار الیه هضرت تبری ناش ده
نظر تصویح ذاته اند ره کچشیده.

— اولکی نسخه دن مایند —
بو تتجویه تبعات رجیعیه تاریخیه تتجویه لری در، یعنی قوری خیال دکل!
علمک بو کونکی درجه و قوفی بویله کوس-ترییور. احتمال که یارین باشقة
حقایق میدانه چیقارده بونلر تعديل اولنورلر. فقط با جمله مدل مقدمه
ومترقبه نزدنده بو کونکی و قوف علمی کوس-ترییور که انسانلرک محل
انتشاری آلتای در. واو طاعلردن تحصل ایدن بر چوق انهاز چین ایچونه
طوغرو سیخون، جیجون کبی نهر لر شرقدن غربه و بر چوق انهاز هندیه
شمالدن جنوبه و یکی چای کیلری جنوبدن شماله طوغرو چریان ایدر لر که
بو جریانلر انسانلرک ایلک انتشار لونده کنندیلرینه پیشواليق ایدن ایلک رهبرلر در.
ساحه عالم تنها، با خصوص بالطه کیره دک او رمانلرله مستور ایکن
نوع بشرک بحوال ابتدای عجزند، قوجه صحرالری صرور ایچون یول
بولسی نه قدر کوج اولدیفی تصور اولنورسه نهر لرک جریانندن استفاده
آرامه لری او درجه طبیعی و محوری کورولور.

مدققلارك نوع بشره محل انتشار او لمق او زره همـاـلـايـيـ بـولـاري
بـزمـ تـركـلاـلـكـ هـنـشـائـيـ اـرـامـقـ غـيرـتـيلـهـ دـكـلـدـرـ اوـنـلـريـ تـحرـيـكـ ايـدـنـ غـيرـتـ
تـدقـيقـاتـ فيـلـوـلـوـزـيهـ وـاـنـنـوـلـوـزـيهـ درـ، بـورـالـرـهـ قـدرـ، اوـرـوـپـالـرـهـ قـدرـ هـنـتـشـرـ
اوـلـانـ هـلـلـلـرـكـ هـنـسـوبـ اوـلـدـقـلـرـيـ هـمـلـكـتـلـرـيـ بـولـمقـ غـيرـتـيـ درـ. بـرـدهـ كـيـدـهـ
كـيـدـهـ اوـ محـلىـ بـولـونـجـهـ دـوـشـوـ نـشـلـرـ كـهـ خـارـجـدنـ هـيـچـ بـرـهـلتـ بـوـ مـحـلـهـ كـيـرـمهـهـ مشـ.
اوـ يـلـهـ آـيـسـهـ بـوـ مـحـلـهـ كـورـدـيـكـمزـ آـدـمـلـرـ بـورـانـكـ «ـاوـتـوـخـتـونـ»ـ يـعـنيـ بـوـيرـدهـ
پـيدـاـ اوـلـمشـ اـهـاـلـيـسـيـ درـ. چـوـنـكـ باـشـقـهـ يـرـدنـ هـجـرـتـ اـحـتمـالـيـ قـالـماـمشـ.
بـزـدـهـ انـلـرـكـ بـوـغـيرـتـلـرـيلـهـ اـصـلـازـكـ بـوـقـدـرـ قـدـيمـ اوـلدـيـاغـنـيـ بـادـهـوـادـنـ اوـكـرـنـدـكـ.
فـقـطـ بـوـنـدـنـ صـوـكـراـ انـشـاءـالـلـهـ بـزـدـهـ غـيرـتـ ايـدـرـزـ. عـلـكـ بـوـجـهـتـلهـ
تـرـقـيـسـنـهـ بـزـدـهـ خـدـوتـ اوـلدـهـزـرـ.

آلتای طرفانی نه خارجدن بر هلت کیزمه دیگنه نه قدر اعتقاد علی
وارایسه بالخاشه او طرفدن پو طرفه طوغرو پیولک پیولک ههاجر تلو قوعه

سوند، پىشى كى شىلىر . صەپىلەرىنى ، قىونلۇرىنى بىلگىدە كەورىلەدى .
بواسىتىار دورا دورى بولىلە اجرا ايدىلەسى . مەصرە شەجىم ايدىن
بۇقۇمك يانىندە پەن چوقق مواشى كوردىكلىرى اىچىخون مەصرەلىر بۇنلارە
«ھېقسوس» دىمىشلىر . يەنى چوبان دىمك . بىرچوبان قوم مەملەكتلىرىنە
داخىل اولىش ، قدمماي مەصرىيەتى مغلوب ايمش . مەصر سەفەلانك بىر
بىلەك قىمنى ضېبط ايمش . يۈزلىوجه سەننە اورادە اجراى حەكومت
ايمش ، آئىن مەوكىرا اونىيدىنجى خاندانى تشكىل ايدىن فرعون بۇنلىرى
مغلوب ايليش ، مەصردن چىقارمىش . اووقت ۲۴۰ بىك نفوس ايمشلىر .
مەصردن چىقدەقىن صوڭرا نزەتى كىتەدىلىر ؟ ايزلىرى يوق ! هېچچە اوپىلە
جىتكاور بىرقۇم (۲۴۰) بىك نفوسىلە چىقاردە ايزى نەھىم بالىنى اولىماز ؟
مۇرخىلەرنى بەعضايىلىرى بۇنلار اىچۈن «فېيکەلى» دىمىش ، بەعضايىلىرىنى
«عرب» دىمىش ، بەعضايىلىرى دە «سەيت» دىمىشلىز . او سەيت دېنلىرك
قولى حقيقة مىرجىح در . چونكە يانلىرنىدە آت وار ايمش . مەصرە اىلەك
آتى صوقان بوهېقسوسلىردر ، مادام كە برابىلەرنىدە آت وار ايدى ، آت
سېتىلەك شانى ، تركلەك شانى اولدىغى اىچۈن بۇنلار دىخى تۈرك ايدىلىر .
اگر عرب كى فېيکەلىرى كى او جوار اھالىسىنەن بولۇنسەيدى بى
اسرايىلەك قرق سەنە مەدت سەھراى تىيە اىچىندەكى كشت و كىذارلىرى معلوم
اولەقلەرى حالىدە بۇنلارك چىكلايدكلىرى يېلىر و تابع اولەقلەرى يۇلار معلوم
اولىلى ايدى . شوحالىدە بۇنلار يالىسپار بىعىدەپە مەتحمەل اولەقلەرى اىچۈن
ينىھە مەملەكتلىرىنە قدر چىكلايدىلىر .. ياخود دېتكىر براحتىالە كۆرە آفرىقا
اىچىرىسىنە طوغىرى كىتەدىلىر . زىرا تارىخ نە طرفە طوغىرى كىنەكلىرىنى
بىر صورت مۇخىمە سوپىلەمپور .

اوله مزى ؟
پك زياد، صيغار، افندىلورم. آفريقاي وسطاده اكثريتله فرانسلر ك
تحت اشغاله آلدقلرى يىلدزه بربىوكه قوم كورىورز . بو قوه « تو
آرهك » دېبورلر . فقط « تو آرهك » اسمى بو قوه دور قدىكى، عىبلر
طرفىدن وېرىلاشدىر . بونلر كىندى كىندىلر بىنندە « آيدوهار » دېرلر .
بو كون ائنه لوژى : بو قوم عن اصل خالص ، محلص بىبرىدر ،
دېبور . « تو آرهك » لوراچىرىسىنندە سياحت ايدىن بىفرانسلر سياحت .
نامەسىنندە وېرىدىكى بعض ايضاحات نظر دقتى جلب ايتىش ايدى .
بونلر « تو آرهك » اسمى عىبلر طرفىدن وېرىلاش . بو كله جمع ايش .
مفردى دە « تاركى » ايش . عىبلئى اكىر « ترك » اسمى « ت.ر.ك. »
يازارلىسىنە جىي « اتراك » اوپور . يوق اكىر « ترك » اسمى اك
طوغىي املاستۇجە « ت.و.ر.ك. » دېھ يازارلىسىنە او زمان جىي
« توارك » او مۇق لازم كلەر .

شـو جـهـت نـظـر دـقـمـى آـچـدى . اوـنـلـر « توـوارـهـاـكـ » اوـنـورـلـرـ .
تـلـفـظـمـدـه جـزـئـى اـخـتـلـافـكـ اـهـمـيـتـى يـوقـ .
ماـدـامـكـه جـمـعـدـرـ ، ماـدـامـكـه صـورـتـجـعـى قـاعـدـه نـحـوـيـهـسـلاـه موـافـقـدرـ ،
پـونـلـرـكـ مـطـلـقاـ تـرـكـ اوـلـمـىـ پـكـ موـافـقـدرـ .
پـونـدـنـ ماـعـداـ فـرـانـسـلـكـ « بـرـبـرـالـاـصـلـ » دـيـدـكـلـارـي بـوـقـومـ ، بـنـىـ

ایمیشلر . « هرودوت » بونلردن بحیث ایدر ، حتی بونلرک بر قسمیه
« قادینلره تابع سیدتلر » معناهی مبین بر کله یونانیه ایله نام و عنوان
ویر . دیك که ملکه لری ، قراچه لری وارمش ، بوده بالآخره
« آمازونلو » حکایه سنه هندان آچار . یونانستان اویله تخیل ایمیش که
شوقدن کلن اقوام ایچری سنه بعض قبائل وارمش ، یالکن قادینه لردن
متسلکل ایمیشلر . اما بو قادینلر غایت جنکاور ایمیشلر . فقط ارکله
ایشلری یوق . تسامل ایچون برار که احتیاجی اولدیغی وقت اطراف
وجواردن راست کتیردکاری یاقه لا یوب انلردن بر صورت حیوانیه ده
کبه قالیر ایمیش . طوغان چو حق ارکل ایسه بشقه لرینه ترک ایدرلر ،
قز ایسه ای سواری وجنه کاور تربیه سیله تربیه ایدرلر ایمیش . بو نلر
خرافت ، اساطیپ . فقط تاریخک دخی قسم اوللاری اساطیردن عبارت
دکلیدر ؟ ایشته بو سیدتلر حقنده کی روایات بونلردر ، بو روایات
ترکلرک قدمی اثباته دکلیمه ده ، او قدمی تبع و مطالعه یه خدمت ایدر
برزهین درلر .

تاریخن قدیم ایچون المزده یازیلی مأخذلرک اک اسکیسی «تورات» در،
توراتده «یافت زاده دو مرک او غلی طوغورما» نامنده برا سم کورورز،
بو «طوغورما» نك ترکلر باباسی اولدیغى تاریخ ظن ایدییور
بۇنى یونان ولاتین مورخلرى «تورکیوم» صورتىدە يازارلى، بونىكلە
«ترک» لفظى آراسىنده مشاھىت لفظىيە بولۇر، حتى «ھرەدۇت»
بۇ قوم حقىنده معلومات وىرىيوركە او دەعومات اقوام ترکىيەنڭ بوكۇنى
ھېپشىتىنە دىخى توافق ایدییور، بوكىيەستەشمەدات يۇنانىيە بولۇندا سەدىخى
بزم بۇ آسىيایى صغرا يەنى آنا طولى طرفەنە طوغۇرۇكلىن اقوام قدىيەنڭ
ترک اقوامى اولدىغى محققى در .

كذلك انتشار اولاد نوع زمانلرینه عطاً تورانده بى «ماغۇق»،
اسەپى كورولوتكە قرآن كىيىدە «ماجوج» صورتىنده اخبار بىورلىش.
بىن الخلق حاصل اولان بىر وھە كورە بۇنلر كويىا اوافق آدملىرى
ايىش. برقاچ دانەسى بىر پاپوش ايچىنە صىغار ايدىش. «ئىچىنە منع تجاوزلىرى
ايچون ذوالقرىنى بىرسىد ائشاسىنە مجبور ايدىن خاق بوقدر اوافقلىق
اولەپىلىرىمى؟ او نلر يىنه يافت بن نوع اولادى اولان ماغۇغۇلدۇركە سېتىيا
دىيان مەالك مجھولە الا حوالە طوغىمى منتشر اولىشىلار ايدى. بناءً عليه
ماجوجلىر دخى يىنه اوھر بىرى بىر طاساغ كېيى اولان ترکىدن اولمق لازم
كەلەحىك.

شرق طرفندن بزيلره طوغروكلان سيدت قوملري مصمره قدر
يابيلدقدن صوکرا تکرار مملکتلىرىنه چكلاڭىلارى «ھرەدۇت» دە محرىدر.
شۇ حالمە بىزە بىر مسئۇلە ئەمەمە آچىايىر : مەسىر تارىخ قىدىكىنده بىيان
اولۇندىغى اوزرە بىر چوق فراغىنە خاندانلىرى مصىردا اجرای حكومت
ايتمىشلەر. بۇ نىردىن اونىڭىزى خاندان زمانىندا شرق طرفندن بىر قوم
مىصرە ھجوم ايتمىش. بۇ قومك يانىندا پىك چوق اغىام و مواشى وارەش.
ذاتاً بويىله يۈزلىرىجە، بېكلىرىجە فرسىخ مەسافەلرى قطۇم ايدىن اۋوام
پىك چوق حىواناتە مەختاجىدرلەر. چىكىلارى اورمانلىرىدە، اووهلىرىدە،
صحىرالىرىدە كۈپىلەر، لوقا ناطەلەر، اىككى فرونلىرى مى بولە جىقلۇ؟ بېكلىرىدە

او درجه ذوق و صفايۀ طالمش، ايمهار طورلری، رئیسلىرى اویله اسرافات يائىشىكە ايشه تىدجىھە انسانى حىزىت استىلا ايدىيور. بعنى ضياقتىردا قشاريا دىللارندن چور با يايپەرقى، وياخود ياندەكى آشقتەسى اكلەنديرىمك اىچخون روما شەھرىنى ياقەرق حکم ھورماشلار، بواحوال شىنجەسى اوھەرقى شرق قىمى غربىدىن آيرىيور. دوات منقسم اولىيور، ايشه بوالشام اوزىزىنە «ھۇن» لىر باصادىرىيور، نزەدة روما، اوھەبرى بىرجالى قىلغە حكىمنەدە اولان قەھرمانلىرى؟، خدمەت عسکرەدىن بىتون بىتون اوئۇشلار، عسکرائى بىر خدمەت خىسىسە عدایدرەك يا كۆلەلرینە ياخود خازىچىن اجرت ايلە طوتدقلرى آدملىر كوردىرىيورلار. بىملەت حىياتى كىندى قانىلە بىدەعە ايتىوب دە باشقەسنىڭ قانىلە مەدافعە ايدرسە طېقى مەلۇمەندرس اولىور. [آلقيشلر] دىنادەك مبارك قان اوقاتىرەك مەدافعە وطن وملت اوغۇرنە نىشار ايدىيور. [آلقيشلر]

«ھۇن» لىر رومايى استىلادىن سوکرا برطاقى ولايتلار كىسب استقلال ايلە حکومات جىديدەنك اس-اسىنى قوردىقلرى صىرەدە بوهۇنلار كىندى غلوبلارلە الفت پىدا ايدىرەك اوئىزىلە قارىشىش كىتشىلەردر. شو اىضا حاتىن عنصر مبارك تىركەت نزەلرە قدر نفوذ اىتىدىيى نظرىزدە اىيجىھە تعىن اتىشدەر.

چىنلىلىرى تىركىرى تىمائىلە طائىقىدە تأخر اتىشلار. او چىنلىلىرى كە اویله طوفان نوھىن دە خىبدار دىكلەر، كەندىلىرىنى اوئىزىنەن مقدم عد ايدىرلەر. كىندى مەلکەتكەرىنىڭ شەمال غىبىسىنە بىرطاق قوملىرى پىدا اوئىش. بونلەر «ھېۋەن نۇ» تىھىيە اتىشلار. چىنلىلىرى بونلەردىن مىتىر اىشلار، اما بونلەر چىن مەدىتىيە ئەندە مىيال اىشلار. بۇ، بىوك بىر فضلىيەتدر. يواش يواش آرەلرندە انسىت پىدا اوئىش. بواشىلاڭىدىن يىكى يىكى قوملىرى چىقىش. پاك چوق زمان بوصورتە اختىلاتىن سوکرا او قوملىرىك اجزاسى طائىغە باشلاماشلار. يعنى فلان قوم، فلان قىيلە دىدە اسماء خصوصىيە قبائىل بوصورتە طائىغە باشلاماشلار، بىرە اىچلىرىندە «تاقاۇل» دىدە بىر جنس بواشلار. او جىنسلىك بىر كۆچكى دە اولق اوزىز. «تاڭا» اسىنەدە بىر قوم دە بولىشلار. سوکرا «موھۇ» ئاماندە بىر قوم. بىر دە «موھۇ» بواشلار. بونلەر كىچرىسىنە «مغۇل» و «تاڭار» اسىلىرى اىشته آب اشكارە كورولىيور. الىيۇم چىنىڭ شەمال طرفلىرى كىرك ملىز كىرك خالص مغۇل جىنسىنەن بىرطاق اهالى تۈركىيە ايلە مىسكونىدر. اقوام تۈركىيە كىچرىسىنەك زىيادە نظر دقتىزى جىلب ايتىڭ لازىم كلن قوم ايسە «اوېغۇرلار» دىن، بونلەر بىر چوق قبائل تۈرك و تاتار اوزىزىندە اجرای نفوذ اتىشلار. «يۈزىرى» اسىلە سىيىرلار ئەنلىرى طوغۇر و منتشر اوئىشلار. بعض فرقەلرلىرى و وۇغا طرفلىرىنە قدر اىشلار. بونلەر آرالىزندە بىر نوع حرۇف تورۇمش. بىر چوق طاشلار اوزىزىندە بىر چوق مەتكەنلىرىك وار. تۈرك كەلە اشتىغان ايدىنلەر «تۈرك لوغ» دىرلەر. يعنى مېھىتالانزاك اربابى او مەتكەنلىك حىلىلە اوغر اشىقىدە دەرلەر. بالا تىرىخ مىلاد عىد-ائىڭ سكزنجىي صەرلىرىنە طوغۇر و نىسطۇرلىرى پاپاستلىرى بواوېغۇرلارك اىچىنە كىتشىلەر. آنلار ئىصرانىتە دعوخت اتىشلار. عادتا حرۇف ھېجا تىرىختىپ اتىشلار. پاك چوق زمان بونلەر قۇملۇڭىشلار.

سامىدەن دەكلەر. آفرىقالىلىرى دە دەكلەر. سوادانلى دە دەكلەر. آفرىقالىلىرىك سەۋدانلىلىرىك شەھارلىرى، رەنكلارى مەرەۋەرلەر، حاھۇكە تووارە كەلەر كەنگەلىرى پۇنچ، مۇنچ رەنگىدەر. قۇزغۇنى سىاه دەكل، بىياضن دە دەكل، ئىمالات حارە دە پىدا اوئىش بىر رەنگ. ساچلىرى اوزۇن و كور. يەقى سەۋدانلىلىرىكىي قىويىر جىق و بىيانى حالتىنە دەكل. كۆزلۈرى سىاه اىسەدە ئىچىلەرنە مائى كۆز دەن نادىر دەكل، مائى كۆزلىلىرى بىي سامىدە يوق كىي بىر شىدەر. بۇرۇك بويارى اوزۇن. عضلاتى رىاضت بىدىنە يائىش كىي غايىت طواۋۇن و توى كە زىنجىلەر بولۇنچىز. سقاڭلار خەفييف. باش تراش. ووغۇلاق حالى! جىينىسا-تىق تىقلىلىرى يائىش كىي بىلارى اىنچە. اللىرى و آياقلارى كۆچۈك. شەدى بىتەرىپات ئاظەر دقتىزى جىلب ايدرسە بىزدە بىر چوق اقوام تۈركىيە دائئراولان مەلumatات دلاتىنە بىزم شەۋ تووارە كەلەر عادتا «تۈركىيەن» دىيە حکم و بىرە جەڭز. اما بىونى بىر حەقىقەت قەطىمە هېيە سوبەلە مىورم. و لوڭە بىر خىال اوھەرق سوبەلە مىورم. احتمال بىزمان بۇ خىال حەقىقەت حەكمىي آلىر. بواختىمىالى پاك قوتلى بولىيورم. ذاتا بىر بىرلەك اىمانى ئىشلۈزىيا فەن قەطىعىيەن ئەنۋەز تەمىن اىتەمىش در.

صوکره بى اوامىك اصـول مەيىشلىرى اصـول مەيىش تۈركىيە پاك هىشابە. دوه سودىلە، قىيون سودىلە تەيىش ايتىدەلەر كىي سوتنەن اكشىي بىر مايىع ياردەلىرى دە سوبەلەنیور. ويردىلەر ئەفصىيەلەنەن آكلايدەم كە قېزىدى. اكىر بىر عەمانلى اورايە كىدوب دە بومايىي قېزىنۇ عنەن بولورايىسە ئوارەلەر تۈرك اولىدەلىرىنە ھېچ شېرە قالماز. بىتحەقى كۆكلەم پاك زىيادە ارزو ايدىر. اوحالىدە ئەغانلىق ئامانە دىنلىرىكە بىر حەقىقەت ئامان ئەنلىق اىلەك دفعە اولق اوزىزە ئەستەبۇلەدە بىر عەمانلى ۱۳۶۶ سەنەنەن مەيدانە قويىش و ئىشلۈزى فەنە شەخدەتى اىتىش در [آلقيشلر و ئىتار و سەناسىي اوزىزىندە مەدحت افندىي حەضرتلىرىنىڭ آرقە طرفىدە بىر طۇقىش اولان يىكىمى قدر ارباب دانش طرفلىرىنەن «آفرىن! .. آفرىن! ... صەدارى】

شىمدىي اقوام تۈركىيەنى ئاسىلەنگ و سەطىندەن چىقاردىق و ئاناعولىي بە، «صرى، آفرىقا يە قىر جولانلىرىنى سوبەلەر. دىيکر جەتىن «ھۇن» طائفەسى وار، بۇ «ھۇن» لەك اصلىي «اوېغۇر» لەردىن بىر جماعت اولق اوزىزە خېر و بىر يۈرۈلر. «اوېغۇر» كە تۈركلەك اك مەتقى جەعاتلىرىنەن بىرىسى! بونلەر ئەنچە طوغۇر و يور و دېچىكە آرال، و واغا و ادىس-نى، قەقادىشك شەمالى، قىرعى ذا آئىنە كىندى جەنسلىرى طرفىندەن ئەستىلا ئەيدىلەش بولۇقلىرىنەن فەللاندىيە طوغۇر و سورا شلار كىتشىلەر. بونلەر «فېنوا» دېيورز، بونلەر كىندى ئەمنىك بىقىيەسنى بىمارستانىندە بولۇرۇز. بىز توارىخ قىدیمة ئەنمەنەن «اىنگەرس» دىيدىكى بىمارستانىندە اور و پالىلەر «ھۇنغۇر» دېرلەر. بىمارلەر كىندى خاطرات متوارىثەلرندە كەندىلىرىنىڭ تۈرك اوولدەيغى سوبەلەر. كىرك بىر چوق الفاظ جەتىلە، كىرك تەرىپ كلام جەتىلە او قومىك تۈركە مەنسوبىتىنى اثبات ايدىيورلار. بۇ «ھۇن» لە شىمدىكى ئەلمانىي ئانڭ و سەطىندەن كېھەرلەك «آئىلا» ئام رئىسىلىرىنىڭ سوقىلە قوج، رومانىك اوزىزىنە پور و دېلەر، روما! ... او دوات جەھان كىيىكە تارىخ حەرب اىچىنەك اك بىتۈك تائىرالى يائىش. لەكىن ايلەك ادوازىندە اخلاقى نە قدر عالى ايسە، سىي وغىرىنى نە قدر فوق العادة ايسە صوکرا

بىلەرىكى حالىدە ئىزلىكى تۈركىيەن دە تىدقىق ايتىش . بىكادىدىكە : « او غىلم ! سىز بىر مەلتىسەكىز كە سىزكە تىقسىيماڭىز بىرا مر خارجى در . حقىقت حالىدە ئىسە سىز لسان واحدىلە متىكلەمىسىكىز . جىزئى بىر تعاطى ئەفتكار، بىر غىوت مەتفابىلە سىزى يېپارە بىر مەلت حالىنە قويىار . [پىك سوركلى آلقىيشلىرى بۇنى قونقرا سىزكە ختامىندە سوپىلەيدە جىڭىز . شو جىنىكىز جولانىنە بىر نظر دەھا عطف ايدىم : يۈز بېكىلار جە عىسـكىرى قە قورۇم سەھىمانىندەن چىقا روپ بىخىر بالطەقە، آناتۇلىيە قدر سوق ايتىش . هەم نە قدر انتظام اىلە ! بۇ تۈن اقوام تۈركىيەن ادارە واحدەيدە تابع قىلاش . بۇ قدر او زۇن سـفرلىرى بۇ درجه انتظام اىلە يا پەيمەلەك حالا بۇ كون دىخى افتكار عىسـكىرى بە اربابى حىران ايدىر .

جنگیزدن صوکرا نوبت استیلا ییوریلوه کایر. بونلر شامه قدر کلشلر.
عثمانیلیغه عائد بر جهتدن بزبونلره قارشو متأثر. زیرا هنوز تشکیلا تمری
اکاله چالدشد یغمز بر زمانده ییلدیرم باز پیدخان و قدهمی بزی فتوحات
عسکریه منجه بر سکته به ارغاندی. انقره و قمه سندن صوکره شهزاده لرک
منازعاتی ! یعنی بزه قرق الی سندلک بر تا خری هوجب اولدی . فقط
دیگر جهتدن ییوریلرک اسلامه ، ترکلکه ایتدکلری خدمتی مسلمان ،
ترک با خصوص مورخ صفتیله تقدير ایدر. زیرا هنده تانک نصف
شمالیسی استیلا ایتدیلو . بو هنام بدلله اورانک اهالیسی ، بر آز
مشکوکلری بولونان اسلامیتی تمامیله قبول ایتدیلو . حقیقت
سلطین و امرای ییوریه معارف اسلامیه به پک چوق خدمت ایتدیلو .
بونلرک ایچنده « شاهنخ » الک بیوک سلطین ترکیه دن در . محب علام ،
محب اهل عرفان ، هر اقشام آنک بزمده علام اجتماع ایدرلر . حتی ،
شورایه قید ایتمشم ، بر وبا و قوع بولور ، اوں بیک قدر آدم اولور ،
بونلرک ایچنده علامدن وفات ایدنلو شونلر در : زید الدین خافی ،
تفتازانی زاده شمس الدین ، محمد برہان الدین ، عطاء الله خوارزمی ،
برادری مولانا اصیل ، استاد موسیقی عبد القادر صراغی ، سید شریف
زاده سید نور الدین .

عبدالقادر مراجنى ... بودات برتل او زرنده اصوات موسیقیه ی
تعین ایچون بر قانون قویش . انسان بر تلی هزارکی بر پرده یه آهنه
ایتسه مثلا (ره) یه آهنه ایتسه ، بعده او تلک تا اورته سنده بر اشیک
قویسه بوجمله تنصیف ایتمش اولدیغی تلک هر ایکی طرفندن ینه ره
صداسی چیقار ایسه ده بر او قتاو تیزنه سه چیقار . بو صورتله بر تلی
اقسام مناسبه سنجیده ایدیلن تقسیمدن موژیقه پرده لری حاصل اولوب
او پرده لرک تقاباندن دخی الحان موسیقیه حصوله کلیرکه بونلره پ
حکمت طبیعید هـ احیانه ندر . بومبـ احـث حکمـیـه او زمانـلـ شـاهـرـخـ
حضرـتـلـرـیـکـ مـجـالـسـ مـصـاحـبـهـ سـنـیـ تـزـیـنـ اـیدـیـوـرـلـ اـمـشـ .

هله اوغلى «اولوغ» بىك . اصل اسمى دكلر، بوانىڭ صقى در، اوکا بىرىك مەناسىنە «اولوغ» دېمىشلىر . اصل اسمى « طرغاي » . بودات بابامى زمانىنە سىمرقندىدە والى اولماش، كىندىسى مشپور سىمرقندىدە سەھىنى بنا آيتدى . « خانقاھ » نامىلە مدرسه يانىندا بىرده طلبە اقامەتكاھى تأسىيس آيتدى كە بىتون لوازى شاھانە بىرصورتىدە تىرىپ اولاندى .

بورالره کان تیمور اردو لرنده دخی بو حروف مستعمل ایمیش . حتی
فائح زمانه‌ده استانبول بو حروفی کورهش . بو جهت فاضل رفیق
نجیب عاصم بکلک دائره اختصاصی داخلنده‌در . [آلقیدیش‌لر . نجیب
عاصم بک قالقه‌رق کال تو اضهله ایفای تشكیر ایدیور . پک شدتلی
آلقیدیش‌لر دوام ایدیور .] تدقیقاتی هپزدن ایلرسی در . کندیسی برخیلی
جلددن مرکب برترک تاریخی یازمشدر . ترکلاک حقنده‌کی تدقیقاتک
اک زیاده شایسته احتجاج او لان قسمی او ندن آله‌جفر .

اشبو اوینور حروفی ایله یازلش الله بىكتاب وار . بو کتاب ترجمه او لەش . کتابك آدى « قوتاڭۇپىليك » در . شىدى عەنانلىجىه يە آلىشان لسانىزه بو اسم يابانجى كلىر . حال بوكە پىك كوزل ترجمه در . بۇ بوكۇن بىكلەم قو الماذىزىز ، فقط معناسى دوش و نەيز : « قوتلو » . سکا قوتلو اولسون ، دىرزىا . مولىدە « قوتلو اوولەساڭە مراجىبىن » دېنىش . دلو » بىرادات نىسبت . اونى قالدىرىرسەك قالىر : « قوت » . يەنى فوخىنەم ، مبارىك ، شايىن تىقىدىر و تحسىن ، آرزو اولونە جى بى شى دىغلىك . بۇندىن بىر فعل يابىلەم : « قوتاڭقى » يەنى بىآدى مبارىك قىلاق . اسم فاعل يابىلم : « قوتاڭىچى » . امىم فاعل ادائى اولان شو « جى » لفظى « جو » دەنلىق . او قورىز . « او قويوجو » كېي . جىم و غىن تۈرك لسانىدە مىخىد المخرج كېي در . بىر طاقىم قبائل « جى » يى « غى » ، « جو » يى دە « غو » او قور . بۇ حالىدە او يە ئىسە « قوتاڭو » ياخود « قوتاڭىچى » يەنى « قوتلۇلايىچى » . « بىلەك » ئىسە بىلەك و علم معناستىدە . دىك او ئىوركە « قوتاڭۇپىليك » دىغلىك انسانى قوتلو ايدىچى علم دىك ايش . اخلاق انسانىدەن بىحىت ايدىن بىكتاب در . بىكاجار فاضلارندىن و امېرى افتدى بىكتاب مختۇپاتىندىن بىر طاقىم بىحىت او قودى . ان شاء الله بۇندىن سوڭرا بۇ مىڭلەو آثار قىدىجە مىدانە قۇنور . چونكە او تۈركلە بۇ تۈركلە آزانىنداكى عىزازە لىكى آرزو ايدوب مىدانە چىقارەق عەنانلىياغىك ئى بويوك حىتى اقتضاسىندىن در [آلقىشلى]

شىمدى كلهلم توكارك صوك جولانى: جنگىز خانك بابامى مغول، آنامى قاتار، ذاتاً اتنولوژى بوغرقلرك كافهسىنە « تورقو ، قاتار » نامنى وىرر، بونلى يوزلرچە اقوامە منقىسىم اهالىدەر، بعضىا برقىيە دن قوى الشكىيە بىرر بىس چىقار، قىيەتىنە كىندىي اىمنى وىرر: اوزبىك، چغتاي، فلان كى، پرواسىستان مېسىپ، وزىلىرى انجىلى ايکى يوز يكىمى اسمانى ترجمە ايمشىلى، بورادەكى « باپىل ھلوس » او ۲۲۰، لىسانە، مترجم انجىيلدن بىر قاج سلطان آلمەق بىر كتاب چىقارمش . بودىدىكىم او توپۇز سنە قدر اولىور . باپىل ھلوس داڭەسىنەك رؤسائىندىن بىرىسى بورسالە دن بىر بىخى بىكا ھەدىدە ئىدەرلەك : « بىز نە قدر غېرتلى آدملىز ، بافقىز انجىيلەمى ۲۲۰ لىسانە ترجمە ايتدىك . » دىدى . واقعاً بوبولك غىرتا باقدق، بعضىلىرى چىن حروفىنى بىكىزىر حىن فلى . فقط عرب حروفىلە يازىلاش اونى، اونى يېنى قدر لىسانە ترتكىدە دىخى كۈرۈدۈك كە هەمان ھەمان ھېسى لىسان، واحد حكىمنىدۇغا

نیچون مسلمانلر ذبح قربان ایله مکلف اویشلر ؟ بو ظاھراً حیواناتك حقنے بر تجاوز ، بر ظلم کبی کورونزی ؟
بز بوسو الاره معروض قالدق . اطفا آغز ته کز لاه اعطای جوابنی استرحام ایلر ز .
ملکیه مهندس مکتبی طلبہ سندن : تو فیمه ، نیست ، و میم .

صراط مستقیم

جواب : کائناته امعان ایله نظر او لورسہ بتون مخلوقات بیننده ، بتون احناس مختلفه آر سندن داعی برمبارزه ، بر بارزه حیاتیه کورولیور .
بر حیات وجود بوله بیلک ایچون مطلاقاً دیکر بر حیاتی مغلوب ایدرک اونک قوئه نامیه سفی آلمقدہ مضطربالیور . بو ، اویله بر قانون فطر تدرکه هر ھانکی بر جسم ذی حیاتی تحلیل ایتسدک بونک دائرة حکمندن خارج کوره منسک . بو قانون خلاقت تاباندن باشلایه رق انسانه قدر اجرای نفوذ ایدیور . بویله ، حیاتلر خلاصه اویله اویله بر زبده حصوله کله رک اصل مابه الخلاقت کائنات اولان نوع انسان نصیبدار حیات اویلور ،
واوراده بو قانون فطرت نهایت بویلور . چونکه غایه خلاقت اودر .
اویلن اعلا بر نوع یوقدرکه اوی محافظه ایچون حیات نوع انسانی فدایه لزوم کوراسون . [انسانک اکل مخلوقات اولدینی بیاندن مستغیرد .
بوندے ذره قدر شبهه و تردد یوقدر . حتی بشر اوقدر مکرم ، مجبل درکه ملکیتک بیله فو قنده در . جناب حق « بتون کائناتی انسان ایچون ، انسانی ده بن ایچون خلق ایتنم » بیوریور ، انسانک حائز اولدینی « عقل » نورالهیدن بر شعله در . عقل جولا نکا عالم لا هو تدر . ایشته انسان بو قدر عالی بر مخلوقدر .
دیک که نظر الهیده غایت الغایه ، نوع اعلی در . بوی محافظه ایچون کندي سندن ادنا اولان وانک مدار حیات وقوای بولنان بتون اجسام عضویه ایکا فیدا ایده کلکده در . اکر بو قانون قبول ایدلیه جنک اویام و قبائل ترکیه ای ، ببرندن خبردار ایدرک مدنیت اسلامیه داخلنہ المی .
اویمان مسلمان و مدنی اولان ترکلار معارف جدیدہ مدنیه ایله تمدن ایدرک ، صنایع زمانیه ای اوکرنه رک ، کنکی موجودیت مدنیه لرینی مدافعته یه غیرت ایدرلرده او مدافعه آوروپا ایچون ذبح طبیعی بر مدافعته حکمی آلیر . بو ترکلار چین پت پرستانندن قورقزلر . زیرا چینلیلر ده بو کونکی کوندے اصل مدنیت عسکریه اسلام عنصر نده در . چینلیلر عسکر لکدن استکراه ایدرلر . موجودیت سیاسیه لرینی محافظه ایچون اولومدن قورقق اک بیوک بر مسکنندر . هردم اولومه حاضر بولونلی که حیات ملت محفوظ قالسون [آقیدشلر] . شو حالده شو مزبت ترکیه اسلامیه ایله ممتاز بولنان اقوام ترکیه مدنیت لرینی اکال ایدرلر ، بو ترکه صغراء ذبح اورته دن قالقار .
ما بعدی وار

هر درلو اسباب رفاه و استراحت مکمل . بتون علوم و فنون تحصیل اوینیور . او لوغ بک بومدرسه طلبہ سیله داعیا مناظره ، مباحثه ایدر . او زمانلر ذبح « فیاسوف عصر » عنوانیه مشهور اولان « غیاث الدین » او هیئت علمانک ریسی ایدی . اونک تعریف وجہله بر صد خانه بنا ایتدیلر . در اپهه ، او هیچ برشیی بکنین دراپهه ، او دیانته خصوصیتله اشتھار ایدن دراپهه تاریخنده بور صد خانه بی کور دیکی زمان سفر و بردئی حیثت اویش . ایشته بو ناری یاپانلر تیموریلر ، ترکلار . تاریخ اسلامه بو شانلی

صحیفه لری درج ایتدیرنل انلر .
مشهور « علی قوشجی » او وقت بر چو جق ایش . او لوغ بک اونک ذکاسنده حیران قالمش : او قشار ، « ولد عنیز » دیده سورمش . ایشته بو تیوریلر علوم اسلامیه او قدر خدمت ایتمارکه بونجه علمای اسلامک بر بیوک قسمی ذبح ترکدن یتشمیش . لکن بو نلر عرب اصولی ایله « ابن فلان کبی ، ابو ... کبی » تکنی ایدوب مؤلفات علمیه لرینی ده عرب بجهه یاز دقلندن ، عرب ظن اویش . اوروپا حالا عرب ارباب معارف ظن ایدرلر .

شیدی جولات ترکیه حقنے بورایه قدر ویردیکم ایضاً حاتمن امانیا ایپا اطوری حضرتلرینک برسوزی عقله کلیور . برتابلو یاپلش ، صاری آدملرک اوروپا بیله غلبه لرینی کوس ترمش . بر زمان اولوب ده زاپونیا و چین اور پایه هجوم ایده جنک اولورسہ جنکیز استیلاسی کبی بر استیلا مکن در ، دیش . بو خوفه ذبح « لمریل ژون » تمیز ایش . یعنی بر ترکه صغراء ، صاری ترکه . بر خیال اما بتون بتون خیال خام دکل ! زیرا او آسیانک بعيد جهت ترکدن حزر سواحلنہ فدر بونلرک اوکنده بر مانعه ، بر مانعه طبیعیه عسکریه یوق . شو قدرکه شیدیلک او راده کی اهالینک یعنی چین اقوامنک بویله بیوک بر حرکتہ استعدادی یوقدر . شو حالده بر زمان ایچون اوروپا فی الحقيقة تحت ترکه بولنہ بیلیز . ممالک متعددی یه منتهای شرقک بویله بر هجومنہ قارشی مدافعه ایچون عناصر ترکیه بی اویاندیر ملی . او ایام و قبائل ترکیه بی ، ببرندن خبردار ایدرک مدنیت اسلامیه داخلنہ المی . او زمان مسلمان و مدنی اولان ترکلار معارف جدیدہ مدنیه ایله تمدن ایدرک ، صنایع زمانیه بی اوکرنه رک ، کنکی موجودیت مدنیه لرینی مدافعته یه غیرت ایدرلرده او مدافعه آوروپا ایچون ذبح طبیعی بر مدافعته حکمی آلیر . بو ترکلار چین پت پرستانندن قورقزلر . زیرا چینلیلر ده بو کونکی کوندے اصل مدنیت عسکریه اسلام عنصر نده در . چینلیلر عسکر لکدن استکراه ایدرلر . موجودیت سیاسیه لرینی محافظه ایچون اولومدن قورقق اک بیوک بر مسکنندر . هردم اولومه حاضر بولونلی که حیات ملت محفوظ قالسون [آقیدشلر] . شو حالده شو مزبت ترکیه اسلامیه ایله ممتاز بولنان اقوام ترکیه مدنیت لرینی اکال ایدرلر ، بو ترکه صغراء ذبح اورته دن قالقار .
ما بعدی وار

سوال - جواب :

ذبح قربان

سوال : اسلامیتک ارکان اساسیه سندن بری ده عدالتدر . عدالت ، حقوقه رعایتدر ، انسانلر یکدیگرنہ قارشی مقابل بالحقوق اویلیتی کبی حیوانات سائرنک ده حقوقه رعایت لازمه عدالت اویلیت لازم کلیور . انسان ، کنکیتکه یاپلیسی آرزو ایتمدیکی شیئی دیکری حقنده ده روا کورمه دک مقتضیات عدالتلردر . انسان کنکنک دنخنه راضی دکلدر . حیوانات سائرنک ده برعنت نفس ، برجان آجیسی ، برجس اویلیت طبیعیدر .